C/2025/6258

19.12.2025

P10_TA(2025)0128

Taaste- ja vastupidavusrahastut käsitlev rakendamisraport

Euroopa Parlamendi 18. juuni 2025. aasta resolutsioon taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise kohta (2024/2085(INI))

(C/2025/6258)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 175,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrust (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu ([1]) (edaspidi „taaste- ja vastupidavusrahastu määrus“),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrust (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ ([2]) (edaspidi „REPowerEU määrus“),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrust (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks ([3]) (edaspidi „õigusriigi tingimuslikkuse määrus“),

— võttes arvesse nõukogu 29. veebruari 2024. aasta määrust (EL, Euratom) 2024/765, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 ([4]) (edaspidi „mitmeaastase finantsraamistiku määrus“),

— võttes arvesse 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelist kokkulepet Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava ([5]) (edaspidi „institutsioonidevaheline kokkulepe“),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrust (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ([6]) (edaspidi „finantsmäärus“),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. veebruari 2024. aasta määrust (EL) 2024/795, millega luuakse Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) ja muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ ning määrusi (EL) 2021/1058, (EL) 2021/1056, (EL) 2021/1057, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) 2021/1060, (EL) 2021/523, (EL) 2021/695, (EL) 2021/697 ja (EL) 2021/241 ([7]),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 ([8]),

— võttes arvesse oma 23. juuni 2022. aasta resolutsiooni taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise kohta ([9]),

— võttes arvesse komisjoni 22. juuli 2024. aasta teatist „Suunised taaste- ja vastupidavuskavade kohta“ ([10]),

— võttes arvesse komisjoni 21. veebruari 2024. aasta teatist ELi tugevdamise kohta ambitsioonikate reformide ja investeeringute abil (COM(2024)0082),

([1]) ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.
([2]) ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.
([3]) ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
([4]) ELT L, 2024/765, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj.
([5]) ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28.
([6]) ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
([7]) ELT L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj.
([8]) ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([9]) ELT C 32, 27.1.2023, lk 42.
([10]) ELT C, C/2024/4618, 22.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4618/oj.

— võttes arvesse komisjoni kolmandat iga-aastast aruannet taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise kohta (COM(2024)0474), mis avaldati 10. oktoobril 2024,

— võttes arvesse 10. oktoobril 2024 avaldatud Euroopa Kontrollikoja aastaaruannet eelarveaasta 2023 eelarve täitmise kohta koos institutsioonide vastustega,

— võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 2. septembri 2024. aasta eriaruannet 13/2024 „Taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite kasutamine. Kavandatust aeglasem edenemine tähendab riske meetmete lõpuleviimisel ja seega ka taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärkide saavutamisel“, Euroopa Kontrollikoja 11. septembri 2024. aasta eriaruannet 14/2024 „Rohepööre. Taaste- ja vastupidavusrahastu panus on ebaselge“ ning Euroopa Kontrollikoja 21. oktoobri 2024. aasta eriaruannet 22/2024 „Topeltrahastamine ELi eelarvest. Kontrollisüsteemides puuduvad olulised elemendid, et leevendada suurenenud riski, mis tuleneb taaste- ja vastupidavusrahastu kuludega sidumata rahastamismudelist“,

— võttes arvesse 2023. aasta detsembri uuringut, mis toetab taaste- ja vastupidavusrahastu vahehindamist,

— võttes arvesse 3. märtsil 2025 avaldatud Euroopa Prokuratuuri 2024. aasta aruannet,

— võttes arvesse Mario Draghi 2024. aasta septembri aruannet Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta (edaspidi „Draghi aruanne“),

— võttes arvesse Regioonide Komitee 8. oktoobri 2024. aasta arvamust „Euroopa COVID-19 järgse taastekava (taaste- ja vastupidavusrahastu) vahehindamine“ ([11]),

— võttes arvesse taaste ja vastupidavuse tulemustabelis avaldatud teavet,

— võttes arvesse komisjoni talituste 20. novembri 2024. aasta töödokumenti „NGEU Green Bonds Allocation and Impact report 2024“ (2024. aasta aruanne taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakirjadest saadud tulu jaotuse ja mõju kohta) (SWD(2024)0275),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi siseseid uuringuid, analüüse ja ülevaateid taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise kohta ([12]),

— võttes arvesse oma 18. jaanuari 2024. aasta resolutsiooni olukorra kohta Ungaris ja külmutatud ELi rahaliste vahendite kohta ([13]),

— võttes arvesse kodukorra artiklit 55 ning esimeeste konverentsi 12. detsembri 2002. aasta otsuse (mis käsitleb algatusraportite koostamise loa andmise korda) artikli 1 lõike 1 punkti e ja 3. lisa,

— võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni, tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni, keskkonna-, kliima- ja toiduohutuse komisjoni ning transpordi- ja turismikomisjoni arvamusi,

— võttes arvesse eelarvekomisjoni ning majandus- ja rahanduskomisjoni ühisarutelusid vastavalt kodukorra artiklile 59,

— võttes arvesse eelarvekomisjoni ning majandus- ja rahanduskomisjoni raportit (A10-0098/2025),

A. arvestades, et taaste- ja vastupidavusrahastu loodi selleks, et muuta Euroopa majandus ja ühiskond 2019. ja 2022. aasta enneolematutest kriisidest tulenevalt kestlikumaks, vastupidavamaks ja paremini ettevalmistatuks, toetades liikmesriike strateegiliste investeeringute rahastamisel ja reformide elluviimisel;

B. arvestades, et taaste- ja vastupidavusrahastu abil tehtavad reformid ja investeeringud aitavad muuta ELi peamiste tarneahelate mitmekesistamise kaudu vastupidavamaks ja vähem sõltuvaks ning suurendavad seeläbi ELi strateegilist autonoomsust; arvestades, et taaste- ja vastupidavusrahastu abil elluviidavad reformid ja investeeringud loovad ka Euroopa lisaväärtust;

C. arvestades, et taaste- ja vastupidavusrahastu ning muud ELi vahendid, näiteks eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA), on aidanud kaitsta tööturge pandeemia ja energiakriisi kahekordsest majandussõkist põhjustatud pikaajalise kahju riski eest;

([11]) ELT C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj.

([12]) Euroopa Parlament, Think Tank, https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/research/advanced-search?textualSearch=RRF&startDate=01%2F07%2F2019&endDate=&sort=RELEVANCE.

([13]) ELT C, C/2024/5742, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5742/oj.

D. arvestades, et taaste- ja vastupidavusrahastu kulud jäävad väljapoole mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärasid ja laenutulud kujutavad endast sihtotstarbelist välistulu; arvestades, et Euroopa Parlament peab kahetsusväärseks, et need ei ole eelarvemenetluse osa; arvestades, et finantsmääruse läbipaistvuse põhimõtte kohaselt peaksid kodanikud teadma, kuidas ja mis otstarbel EL rahalisi vahendeid kasutab;

E. arvestades, et kuna uute omavahendite kasutuselevõtmisel ELis ei ole tehtud edusamme ja vaja on tagada ELi tagasimaksekava jätkusuutlikkus, on tagasimaksekohustuste täitmiseks väga oluline omada selget ja usaldusväärset pikaajalist rahastamisstrateegiat, ilma et see sunniks ELi eelarves tegema raskeid kompromisse, mis võivad kahjustada tulevasi investeeringuid ja poliitikaprioriteete; arvestades, et ELi võla tagasimaksmise kava pikaajalise elujõulisuse tagamiseks on vaja lisaarutelusid ja konkreetseid finantslahendusi;

F. arvestades, et taasterahastu „NextGenerationEU“ (NGEU) laenukasutuse kulud tuleb katta ELi eelarvest ja tegelikud kulud ületavad kõrgete intressimäärade tõttu tunduvalt 2020. aasta prognoose; arvestades, et NGEU kapitali ja intressimaksete kogukulud on prognooside kohaselt alates 2028. aastast ligikaudu 25–30 miljardit eurot aastas, mis moodustab 15–20 % 2025. aasta eelarvest; arvestades, et Euroopa Parlament on nõudnud, et refinantseerimiskulud jäetaks väljapoole mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärasid; arvestades, et 2024. aastal toimunud mitmeaastase finantsraamistiku muutmise käigus võeti kasutusele kolmest astmest koosnev astmeline mehhanism, mis hõlmab uut NGEU rahastamisvahendit, et katta NGEU laenudest tulenevaid märkimisväärseid ülekulusid, mis on seotud oluliste muutustega turutingimustes; arvestades, et 2025. aasta eelarvemenetluse käigus jõuti kokkuleppele, mille kohaselt järgitakse igal aastal 50:50 suhet, st et ülekulusid rahastatakse võrdsetes osades, millest pool tuleb spetsiaalse NGEU rahastamisvahendi kulukohustustest vabastamise osast ja teine pool paindlikkusinstrumendist;

G. arvestades, et taaste- ja vastupidavusrahastu rahastamiseks emiteeritud võlakirjad tuleb hiljemalt 2058. aastaks tagasi maksta nii, et oleks tagatud kohustuste pidev ja prognoositav vähenemine; arvestades, et nõukogu ei ole komisjoni välja pakutud uute omavahendite kohandatud kogumit veel vastu võtnud, mis tekitab muret NGEUga seotud võla tagasimaksmise teostatavuse pärast;

H. arvestades, et sotsiaalne mõõde on taaste- ja vastupidavusrahastu oluline osa, mis aitab kaasa ülespoole suunatud majanduslikule ja sotsiaalsele lähenemisele, taastada ja edendada kestlikku majanduskasvu ning soodustada kvaliteetsete töökohtade loomist;

I. arvestades, et taaste- ja vastupidavusrahastu peaks aitama rahastada meetmeid, millega tugevdatakse liikmesriikide vastupidavust muu hulgas kliimakatastroofide suhtes ja tõhustatakse kliimamuutustega kohanemist; arvestades, et liikmesriigid peaksid hindama asjakohaselt meetmete mõju ning jagama põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ rakendamise parimaid tavasid;

J. arvestades, et taaste- ja vastupidavusrahastul on oluline roll kestliku liikuvuse, aruka transporditaristu, alternatiivkütuste ja digitaalsete liikuvuslahendustega seotud investeeringute ja reformide toetamisel, suurendades seeläbi ühenduvust ja tõhusust kogu ELis; arvestades, et on kahetsusväärne, et hoolimata piiriüleste ja mitut riiki hõlmavate projektide soodustamisest otsustasid vaid üksikud liikmesriigid kasutada taaste- ja vastupidavusrahastut selleks, et toetada investeeringuid, eelkõige kiirraudtee- ja veeteede taristusse tehtavaid investeeringuid, mille eesmärk on arendada välja Euroopa koridorid; arvestades, et äärmiselt oluline on suurendada investeeringuid transporditaristusse, eelkõige alateenindatud piirkondades, et parandada ühenduvust, toetada piirkondlikku ühtekuuluvust ja aidata kaasa rohepöördele;

K. arvestades, et 31. detsembriks 2024 olid liikmesriigid esitanud 95 maksetaotlust ning taaste- ja vastupidavusrahastu väljamakseid, sealhulgas eelmakseid oli tehtud 197,46 miljardit eurot toetustena (55 % toetuste kogusummast) ja 108,68 miljardit eurot laenudena (37 % laenude kogusummast); arvestades, et kolm liikmesriiki on juba saanud viienda makse, samas kui üks liikmesriik ei ole taaste- ja vastupidavusrahastust vahendeid üldse saanud; arvestades, et kõik liikmesriigid on oma riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad vähemalt ühe korra läbi vaadanud; arvestades, et 28 % eesmärkidest ja sihtidest on rahuldavalt täidetud ning komisjon on kasutanud võimalust maksed osaliselt peatada, kui leiti, et mõned maksetaotlusega seotud eesmärgid ja sihid ei ole rahuldavalt täidetud; arvestades, et viivitused kavandatud reformide ja investeeringute elluviimisel, eelkõige sotsiaalse taristu ja avalike teenuste valdkonnas, võivad viia olemasolevate vahendite alakasutamiseni, vähendades seeläbi eeldatavat mõju majanduskasvule, tööhõivele ja sotsiaalsele ühtekuuluvusele;

L. arvestades, et kontrollikoda on toonud esile mitmesugused taaste- ja vastupidavusrahastu puudused, eelkõige seoses selle ülesehituse, läbipaistvuse ja aruandluse, topeltrahastamise riski ning rohe- ja digipöörde meetmete rakendamisega;

M. arvestades, et Euroopa Kontrollikoja kohaselt on tulemuslikkus mõõt, mis näitab, kui hästi on ELi rahastatud meede, projekt või programm saavutanud oma eesmärgid ja taganud kulutõhususe; arvestades lisaks, et kuludega sidumata rahastamine ei muuda iseenesest vahendit tulemuspõhiseks;

N. arvestades, et ranged auditi- ja kontrollisüsteemid on väga olulised selleks, et kaitsta ELi finantshuve kogu taaste- ja vastupidavusrahastu rakendusperioodi jooksul; arvestades, et eesmärgid, mida üldiselt nimetatakse üliolulisteks eesmärkideks, eriti need, mis on seotud õigusriigiga, tuli täita enne taaste- ja vastupidavusrahastust väljamaksete tegemist;

O. arvestades, et taaste- ja vastupidavusrahastu määruses viidatakse rahastu tulemuspõhisele olemusele, kuid tulemuslikkust ei määratleta; arvestades, et taaste- ja vastupidavusrahastu tulemuslikkus peaks olema seotud usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtetega ja näitama, kui hästi on ELi rahastatud meede, projekt või programm saavutanud oma eesmärgid ja taganud kulutõhususe;

P. arvestades, et tulemuslik demokraatlik ja parlamentaarne kontroll taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise üle tähendab seda, et kaasatakse igakülgselt ka Euroopa Parlamenti ja kõiki tema soovitusi arvestatakse igas etapis;

Q. arvestades, et komisjon peab 31. detsembriks 2028 esitama taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise kohta sõltumatu järelhindamise aruande, milles hinnatakse eesmärkide saavutamise ulatust, vahendite kasutamise tõhusust ja Euroopa lisaväärtust ning antakse taaste- ja vastupidavusrahastu kohta üldhinnang ja esitatakse teave selle pikaajalise mõju kohta;

R. arvestades, et käesoleva raporti eesmärk on kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu määruses sätestatud Euroopa Parlamendi rolliga jälgida taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamist, osutades rahastu kasule ja puudustele ning tuginedes samal ajal selle rakendamisest saadud õppetundidele;

Euroopa sotsiaalse ja majandusliku vastupanuvõime tugevdamine

1. rõhutab asjaolu, et taaste- ja vastupidavusrahastu on kahe enneolematu kriisi tingimustes erakordne solidaarsusvahend ja NGEU rahastamisvahendi nurgakivi ning et selle rakendamine lõpeb 2026. aastal; rõhutab, kui oluline on võtta selle rakendamisest saadud õppetunde arvesse tulevases mitmeaastases finantsraamistikus, sealhulgas seoses läbipaistvuse, aruandluse ja tulemuste sidusa mõõtmisega; toonitab asjaolu, et taaste- ja vastupidavusrahastul on suure majandusliku ebakindluse ajal liikmesriikidele stabiliseeriv mõju, kuna selle abil leevendatakse negatiivseid majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi ning toetatakse valitsusi, aidates kaasa Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisele, edendades majanduse taastamist ja konkurentsivõimet, suurendades vastupidavust ja innovatsiooni ning toetades rohe- ja digipööret;

2. rõhutab, et taaste- ja vastupidavusrahastul on oluline roll siseturu killustumise ja makromajanduslike erinevuste edasise süvenemise ärahoidmisel, makromajandusliku stabiliseerimise kaudu sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse edendamisel ning finantsturgudele kindluse pakkumisel, suurendades investorite usaldust rahututel aegadel ja vähendades seeläbi võlakirjade tootluse vahesid;

3. väljendab heameelt asjaolu üle, et taaste- ja vastupidavusrahastu on ühekordne rahastamisvahend, mis võimaldab täiendavat eelarvepoliitilist manööverdamisruumi, mis on aidanud ära hoida märkimisväärsete majanduslike ja sotsiaalsete lahknevuste tekkimise liikmesriikide vahel, kellel on erinev eelarvepoliitiline manööverdamisruum; toonitab komisjoni järeldust, et taaste- ja vastupidavusrahastu on toonud kaasa investeeringute pideva suurenemise kogu ELis ning et komisjon eeldab, et taaste- ja vastupidavusrahastul on pärast 2026. aastat kogu ELis kestev mõju, võttes arvesse selle koostoimet muude ELi vahenditega; on siiski mures selle pärast, et taaste- ja vastupidavusrahastu aegumisega 2026. aastal kaasneb märkimisväärne risk, et avaliku sektori investeeringud ühistesse Euroopa prioriteetidesse vähenevad oluliselt;

4. tuletab meelde, et mitmeaastase finantsraamistiku ning taaste- ja vastupidavusrahastu kogumaht programmitöö perioodil 2021–2027 ulatub peaaegu kahe triljoni euroni, kuid juhib tähelepanu asjaolule, et kõrge inflatsioonimäär ning sellega seotud kaupade ja teenuste kasvanud hinnad on vähendanud nominaalväärtuses kokku lepitud Euroopa kulutuste praegust väärtust;

5. võtab teadmiseks komisjoni 2024. aasta prognoosi NGEU võimaliku mõju kohta ELi reaalsele sisemajanduse koguproduktile (SKP) 2026. aastaks, mis on osaliselt ebasoodsate majandus- ja geopoliitiliste tingimuste tõttu oluliselt väiksem kui selle simulatsioon 2020. aastal (1,4 % võrreldes 2,3 %-ga), ning hinnangu, et NGEU võib kaasa tuua ELi tööhõive märkimisväärse ja lühiajalise kasvu kuni 0,8 % võrra; märgib, et taaste- ja vastupidavusrahastu pikaajaline soodne mõju SKP-le kujuneb võetud eelarvelistest kulukohustustest tõenäoliselt kolm kuni kuus korda suuremaks, sõltuvalt taaste- ja vastupidavusrahastu investeeringute mõjust tootlikkusele ning sellest, kui hoolsalt reforme ja investeeringuid ellu viiakse;

6. toonitab, et taaste- ja vastupidavusrahastu täpset sotsiaalset ja majanduslikku mõju on raske kvantifitseerida, sest reformide ja investeeringute mõju selgub alles mõne aja möödudes; rõhutab, et vaja on teha täiendavaid sõltumatuid hindamisi, et hinnata reformide ja investeeringute tegelikku mõju, ning et vaja on jätkuvalt täiustada alusmetoodikat; võtab teadmiseks komisjoni leiu, et ligikaudu pool avaliku sektori investeeringute eeldatavast kasvust aastatel 2019–2025 on seotud investeeringutega, mida rahastatakse ELi eelarvest, eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust, kuid märgib, et teatavad investeeringud ei ole mõõdetavat mõju veel avaldanud;

7. märgib, et taaste- ja vastupidavusrahastu on stimuleerinud mõningate Euroopa poolaasta raames antud riigipõhistes soovitustes sisalduvate reformide elluviimist, kuna need reformid on lisatud riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse; rõhutab, et taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise jälgimisega seoses on tehtud kvalitatiivne hüpe; tuletab meelde, et taaste- ja vastupidavusrahastu tulemustabelit kasutatakse selleks, et jälgida eesmärkide ja sihtide saavutamisel tehtud edusamme ning vastavust horisontaalsetele põhimõtetele, eelkõige kuuele sambale, st rohepööre, digipööre, arukas, kestlik ja kaasav majanduskasv (sealhulgas majanduslik ühtekuuluvus, töökohad, tootlikkus, konkurentsivõime, teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon ning hästi toimiv siseturg tugevate väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjatega (VKEd)), sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus, tervishoid ning majanduslik, sotsiaalne ja institutsiooniline vastupidavus, sealhulgas selleks, et suurendada kriisiks valmisolekut ja kriisile reageerimise suutlikkust, ning järgmise põlvkonna, laste- ja noortepoliitika, nagu haridus ja oskused; rõhutab, et Euroopa poolaasta raames antud riigipõhiste soovituste üldine rakendamine on endiselt väike ja isegi kahanenud;

8. rõhutab, et majanduse juhtimise uue raamistiku kontekstis peaksid kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevad reformid ja investeeringud olema kooskõlas kohustustega, mis sisalduvad taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise perioodil heaks kiidetud riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades ning ühissätete määruse ([14]) kohases partnerluslepingus; märgib, et viis liikmesriiki, kes esitasid 31. detsembriks 2024 taotluse pikendada kohandamisperioodi, põhjendasid pikendamist osaliselt taaste- ja vastupidavusrahastu raames juba heaks kiidetud reformide ja investeeringutega; võtab teadmiseks asjaolu, et enamik liikmesriike on lisanud teabe selle kohta, kas keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades loetletud reformid ja investeeringud on seotud taaste- ja vastupidavusrahastuga või mitte;

9. väljendab heameelt asjaolu üle, et taaste- ja vastupidavusrahastust toetatakse liikmesriikides nii reforme kui ka investeeringuid, kuid märgib murega, et rahastu rakendamise järelejäänud lühike aeg tekitab probleeme rahastu rakendusperioodi lõpus oluliste reformide ja suuremahuliste investeeringute lõpuleviimisel ning 70 % veel saavutamata eesmärkide ja sihtide õigeaegsel täitmisel;

10. tuletab meelde, et taaste- ja vastupidavusrahastu kulud ei tohiks asendada riikide korduvaid eelarvekulusid, välja arvatud korrektselt põhjendatud juhtudel, ning nende puhul tuleks järgida ELi rahastuse täiendavuse põhimõtet; rõhutab, et mittekordumise põhimõtte kindel, jätkusuutlik ja kontrollitav rakendamine koos selgelt kindlaks määratud Euroopa eesmärkide – reformide ja investeeringute – elluviimisega on äärmiselt tähtis, et tagada täiendavus ja Euroopa lisavahendite pikaajaline mõju; tuletab meelde vajadust järgida seda põhimõtet ja kutsub üles vaidlustama ühtekuuluvuspoliitika väljatõrjumise või asendamise taaste- ja vastupidavusrahastu või muude ajutiste vahenditega, kuna ühtekuuluvuspoliitika on pikaajalise kestliku territoriaalse ühtekuuluvuse ja lähenemise jaoks endiselt väga oluline;

11. rõhutab, et taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise prioriseerimine, haldussuutlikkuse puudumine paljudes liikmesriikides ja üleilmsetest tarneahelatest tulenevad probleemid on põhjustanud ühtekuuluvuspoliitika hilinenud rakendamist; kutsub sellega seoses komisjoni üles esitama põhjaliku hinnangu taaste- ja vastupidavusrahastu mõju kohta muudele rahastamisvahenditele ja avaliku sektori investeeringutele ning tehnilise toe ja liikmesriikide halduse ja kasutussuutlikkuse kohta;

12. tuletab meelde, et vastusena Venemaa agressioonisõjale Ukraina vastu aitab kava „REPowerEU“ läbivaatamine kaasa Euroopa energiajulgeolekule, vähendades sõltuvust fossiilkütustest, mitmekesistades energiavarustust, investeerides Euroopa ressurssidesse ja taristusse, võideldes energiaostuvõimetuse vastu ning investeerides energiasäästu ja -tõhususse kõigis sektorites, sealhulgas transpordis; rõhutab, et kava „REPowerEU“ kaudu tehti 2023. aastal

([14]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

kättesaadavaks veel 20 miljardi euro ulatuses toetusi, sealhulgas 8 miljardit eurot heitkogustega kauplemise süsteemi lubatud heitkoguse ühikute kiirest kasutuselevõtust ja 12 miljardit eurot innovatsioonifondist; toonitab Euroopa Parlamendi edusamme läbirääkimistel, eelkõige sätete üle, mis käsitlevad innovatsioonifondi täiendamist, piiriüleste projektide 30 % rahastamise eesmärki, investeeringute keskendumist vähekaitstud leibkondade, VKEde ja mikroettevõtjate energiaostuvõimetuse vastu võitlemisele ning mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 raames kasutamata ühtekuuluvusvahendite ja mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames kuni 7,5 % riiklike eraldiste paindlikku kasutamist;

13. tuletab meelde oma üleskutset keskenduda taaste- ja vastupidavusrahastu sekkumistes Euroopa lisaväärtusega meetmetele ning peab seetõttu kahetsusväärseks elujõuliste piiriüleste või mitut riiki hõlmavate meetmete, sealhulgas TEN-T võrgu lõpuleviimiseks hädavajalike kahesuguse kasutusega kiirraudtee ja kestliku liikuvuse taristu projektide nappust ja sellega seotud rahastamise taasriigistamise riski; märgib, et taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärkide lai kohaldamisala on sellele kaasa aidanud, võimaldades toetada paljusid erinevaid riikliku suunitlusega projekte;

14. rõhutab taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 27 muutmist REPowerEU kaudu, millega tugevdati märkimisväärselt taaste- ja vastupidavusrahastu piiriülest ja mitut riiki hõlmavat mõõdet, julgustades liikmesriike muutma oma riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid, et lisada sinna REPowerEU peatükk, sealhulgas siht kulutada sellistele meetmetele vähemalt 30 %, et tagada ELi energiasõltumatus; tunneb muret komisjoni laia tõlgenduse pärast, mis võimaldab (riikliku) energianõudluse mis tahes vähendamist kasutada piiriülese ja mitut riiki hõlmava mõõtme põhjendamiseks;

15. väljendab heameelt võimaluse üle kasutada taaste- ja vastupidavusrahastu vahendeid selleks, et aidata saavutada Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi (STEP) eesmärke, toetades investeeringuid elutähtsatesse tehnoloogiatesse ELis, et suurendada selle tööstuse konkurentsivõimet; märgib, et ükski liikmesriik ei ole kasutanud võimalust lisada oma riiklikusse taaste- ja vastupidavuskavasse programmi „InvestEU“ liikmesriigi osa kaudu täiendavat rahalist panust STEPi eesmärkide saavutamiseks; tuletab meelde, et liikmesriigid võivad oma riiklikke kavasid selles suhtes veel muuta; eeldab, et läbivaatamisprotsessid on tõhusad, ühtlustatud ja lihtsad, võttes eelkõige arvesse 2026. aastal kätte jõudvat lõpptähtaega, praegust geopoliitilist olukorda ja vajadust investeerida Euroopa kaitsevõimesse;

16. tuletab meelde põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kohaldamist kõigi taaste- ja vastupidavusrahastust toetatavate reformide ja investeeringute suhtes, tehes kava „REPowerEU“ raames sihipärase erandi energiataristule ja -rajatistele, mis on vajalikud vahetute varustuskindluse vajaduste rahuldamiseks; julgustab komisjoni hindama põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ ühetaolisema tõlgendamise teostatavust taaste- ja vastupidavusrahastu ning ELi kestliku tegevuse taksonoomia puhul, võttes samal ajal arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu kui avaliku sektori kulutuste programmi eripära;

Taaste- ja vastupidavusrahastu finantsaspektid

17. rõhutab, et taaste- ja vastupidavusrahastu on ELi tasandil esimene mahukas tulemuspõhine vahend, mis põhineb üksnes kuludega sidumata rahastamisel; tuletab meelde, et taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artiklis 8 on sätestatud, et komisjon peab rakendama taaste- ja vastupidavusrahastut eelarve otsese täitmise raames kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud asjakohaste reeglitega, eelkõige finantsmääruse ja õigusriigi tingimuslikkuse määrusega; peab kahetsusväärseks, et nõukogu ei nõustunud lisama finantsmäärusesse erireegleid, et käsitleda selle rakendamismudeliga seotud riske, näiteks topeltrahastamist; on seisukohal, et finantsmääruse reegleid tuleks täielikult kohaldada tulevaste, kuludega sidumata rahastamisel põhinevate vahendite suhtes, sealhulgas seoses trahvide, karistuste ja sanktsioonidega;

18. märgib, et laene on taotlenud ainult 13 liikmesriiki ja et 92 miljardit eurot olemasolevast 385,8 miljardist eurost jääb kasutamata, kuna see summa ei olnud tähtajaks, milleks oli 31. detsember 2023, kulukohustustega seotud; võtab teadmiseks asjaolu, et laenud olid atraktiivsed liikmesriikide jaoks, kes seisid silmitsi suuremate laenukuludega finantsturgudel või kes püüdsid kompenseerida taaste- ja vastupidavusrahastu toetuste vähendamist; juhib tähelepanu sellele, et osa liikmesriike on taaste- ja vastupidavusrahastu laene kas tugeva eelarvepositsiooni või halduskaalutluste tõttu vähe kasutanud; kutsub komisjoni üles analüüsima põhjuseid, miks kasutus mõnes liikmesriigis on tagasihoidlik, ja võtma neid järeldusi tulevaste ELi rahastamisvahendite kavandamisel arvesse; märgib murega, et riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamiseks kavandatud riiklike rahastamisvahendite kohta ei ole piisavalt teavet antud, mistõttu võimalike toetusesaajate teadlikkus ja nendepoolne vahendite kasutamine on piiratud; on seisukohal, et kasutamata jäänud vahendite kasutamise üle on vaja poliitilist arutelu, pidades silmas avaliku sektori piiratud eelarveid ja ELi kiireloomulisi strateegilisi prioriteete; nõuab, et hinnataks, kuidas ja millistel tingimustel saaks taaste- ja vastupidavusrahastu kasutamata vahendeid ümber suunata, et edendada Euroopa konkurentsivõimet, vastupidavust, kaitset ning sotsiaalset, majanduslikku ja territoriaalset ühtekuuluvust, eelkõige investeerides keskkonnahoidlikku ja digitehnoloogiasse, mis on kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu algse eesmärgiga;

19. tuletab meelde juriidilist kohustust tagada NGEU kulude täielik tagasimaksmine hiljemalt 31. detsembriks 2058; tuletab nõukogule ja komisjonile meelde nende 2020. aastal sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe alusel võetud juriidilist kohustust tagada elujõuline viis NGEUga seotud võla refinantseerimiseks, sealhulgas uutest, pärast 2021. aastat kasutusele võetud omavahenditest saadava piisava tulu kaudu, vähendamata põhjendamatult mitmeaastase finantsraamistiku kohaste programmide kulusid või investeerimisvahendite summat; mõistab hukka, et selles suhtes ei ole tehtud edusamme, mis tekitab muret NGEUga seotud võla tagasimaksmise teostatavuse pärast, ning nõuab tungivalt, et nõukogu võtaks uued omavahendid viivitamata ja kiiremas korras vastu; nõuab samuti tungivalt, et komisjon jätkaks jõupingutusi tõeliste täiendavate uute omavahendite kindlakstegemiseks lisaks institutsioonidevahelises kokkuleppes märgitule ja kooskõlas ELi poliitikavaldkondadega, et katta suured kuluvajadused, mis on seotud uute prioriteetide rahastamise ja NGEUga seotud võla tagasimaksmisega;

20. võtab murega teadmiseks komisjoni hinnangu, et NGEU kapitali ja intressimaksete kogukulud on prognooside kohaselt alates 2028. aastast ligikaudu 25–30 miljardit eurot aastas, mis moodustab 15–20 % 2025. aasta eelarvest; tuletab meelde, et viimase kolme eelarvemenetluse käigus tuli NGEU rahastamisvahendi kulude katmiseks kasutada erivahendeid; rõhutab, et rahastamiskulude järsk suurenemine avaldab survet ELi tulevasele eelarvele ja piirab suutlikkust reageerida tulevastele probleemidele;

21. võtab teadmiseks komisjoni eesmärgi rahastada kuni 30 % NGEU kuludest rohevõlakirjade emiteerimise abil; märgib, et 31. detsembriks 2024 oli komisjon emiteerinud Euroopa rohevõlakirju kogusummas 68,2 miljardit eurot;

Riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kavandamine ja rakendamine

22. märgib, et 31. detsembriks 2024 oli välja makstud 47 % olemasolevatest taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditest, kusjuures toetustest oli antud 55 % ja laenudest 37 %, mistõttu tuleb suur osa meetmeid lõpule viia veel 2025. ja 2026. aastal; on siiski mures kontrollikoja leiu pärast, et 2023. aasta oktoobriks oli 22 liikmesriigist 15-s jõudnud vahendite lõplike saajateni ainult 50 % väljamakstud vahenditest; kutsub komisjoni üles võtma kontrollikoja soovitusi asjakohaselt arvesse, et parandada mis tahes tulevaste taaste- ja vastupidavusrahastuga sarnaste tulemuspõhiste vahendite toimimist, eelkõige sihipärasema mitmeaastase finantsraamistiku kontekstis;

23. väljendab heameelt asjaolu üle, et kõik liikmesriigid on ületanud rohe- (37 %) ja digipöörde (20 %) eesmärgid, kusjuures taaste- ja vastupidavusrahastu kui terviku kliima- ja digieesmärkidele tehtavad keskmised kulutused on vastavalt 42 % ja 26 %; märgib, et kontrollikoda on seadnud kahtluse alla selle, kuidas taaste- ja vastupidavusrahastu meetmete rakendamine on aidanud kaasa rohepöördele, ning on soovitanud täiustada kliimaga seotud meetmete mõju hindamiseks kasutatavaid meetodeid; rõhutab asjaolu, et taaste- ja vastupidavusrahastu kõigis sammastes esineb samu metodoloogilisi puudusi;

24. märgib, et taaste- ja vastupidavusrahastul võib olla käegakatsutav mõju sotsiaalsetele eesmärkidele, kuna liikmesriigid kavatsevad kulutada ligikaudu 163 miljardit eurot; rõhutab, et sellised kulutused peavad olema tulemustele suunatud, tagades seeläbi mõõdetava majandusliku ja/või sotsiaalse kasu; rõhutab vajadust kiirendada investeeringuid maapiirkondade, kõrvaliste ja äärepoolseimate piirkondade ning eraldatud ja äärealade arengusse ning taskukohastesse eluasemetesse, sotsiaalkaitsesse ja vähekaitstud rühmade lõimimisse ning noorte tööhõivesse, kus kulutused on maha jäänud; nõuab, et komisjon hindaks taaste- ja vastupidavusrahastu tulemustabeli alusel põhjalikult hariduse ja noortega seotud projekte ja reforme, mida liikmesriigid rahastu raames ellu viivad; peab kahetsusväärseks viivitusi, mida on täheldatud tervishoiueesmärkide saavutamisel teatavates liikmesriikides, arvestades, et rahastamisvahend peaks samuti aitama parandada tervishoiusüsteemidele juurdepääsetavust ja nende suutlikkust, ning peamiste sotsiaalse taristu investeeringute, sealhulgas alusharidus- ja lapsehoiuasutustega seotud investeeringute tegemisel; rõhutab, et need viivitused, mis on mõnel juhul seotud eelarveprioriteetide muutmise ja läbivaadatud riiklike rakendamistähtaegadega, võivad kahjustada taaste- ja vastupidavusrahastu sotsiaalse ühtekuuluvuse eesmärkide saavutamist;

25. kordab oma läbirääkimisseisukohta lisada sihid hariduse (10 %) ja kultuuritegevuse (2 %) kohta; julgustab komisjoni hindama neid sihte riiklike taaste- ja vastupidavuskavade hariduspoliitika hindamisel võrdlusalusena, kasutades selleks taaste- ja vastupidavusrahastu tulemustabelit;

26. täheldab, et enamik riiklikest taaste- ja vastupidavuskavadest sisaldab eraldi osa, milles selgitatakse, kuidas kavas käsitletakse sooga seotud probleeme ja ülesandeid; on siiski mures, et osa riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid ei sisalda selgitust selle kohta, kuidas kavades sisalduvad meetmed peaksid aitama edendada soolist võrdõiguslikkust ja kõigile võrdseid võimalusi, ning kutsub asjaomaseid liikmesriike üles selliseid selgitusi viivitamata lisama;

27. rõhutab, kui olulised on reformid, milles keskendutakse tööturu killustatusele, kvaliteetsete töötingimuste edendamisele, palgataseme erinevuste vähendamisele, inimväärsete elutingimuste tagamisele ning sotsiaalse dialoogi, sotsiaalkaitse ja sotsiaalmajanduse tugevdamisele;

28. märgib, et taaste- ja vastupidavusrahastul võib olla käegakatsutav mõju digipöörde eesmärgile, arvestades et vastavatele kavadele on eraldatud 166 miljardit eurot; väljendab heameelt aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvu samba raames tehtud panuste üle, eelkõige konkurentsivõimesse ja VKEde toetamisse; täheldab vajadust kiirendada investeeringuid riikidevahelisse koostöösse, toetada uuenduslikke projekte juhtivaid konkurentsivõimelisi ettevõtteid ning teha aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvu saavutamiseks regulatiivseid muudatusi, mille osas esineb mahajäämus;

29. rõhutab, et ELi investeeringute edu sõltub hästi toimivatest kapitaliturgudest; kutsub liikmesriike üles tagama rahaliste vahendite tulemuslikuma ja õigeaegsema väljamaksmise, eelkõige VKEdele ja noortele ettevõtjatele, lihtsustama taotlusmenetlusi, et suurendada rahastuse saamise võimalusi, ning rakendama erimeetmeid sihipärase toetuse andmiseks, et tugevdada nende rolli aruka ja kaasava majanduskasvu protsessis;

30. väljendab muret selle pärast, et eesmärkide ja sihtide saavutamine jääb riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades esitatud soovituslikust ajakavast maha ning et edusammude tempo on liikmesriigiti ebaühtlane; peab kahetsusväärseks vahe-eesmärkide ja sihtide täitmise ning projektide rakendamise vahelist ajalist viivitust; rõhutab, et taaste- ja vastupidavusrahastu saavutab oma pika- ja lühiajalise potentsiaali üksnes siis, kui reformi- ja investeerimiskomponenti rakendatakse nõuetekohaselt; väljendab heameelt asjaolu üle, et pärast aeglast algust on taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamine alates 2023. aasta teisest poolest hoogustunud, kuid endiselt püsivad peamisi reforme ja investeeringuid mõjutavad märkimisväärsed viivitused, mis on tingitud mitmesugustest teguritest, sealhulgas kava „REPowerEU“ lisamisega seotud läbivaatamistest, kasvavast inflatsioonist, liikmesriikide, eelkõige väiksemate liikmesriikide ebapiisavast haldussuutlikkusest, ebakindlusest seoses taaste- ja vastupidavusrahastu konkreetsete rakendusreeglitega, suurtest energiakuludest, tarnete nappusest ja meetmete rakendamiseks vajaliku aja alahindamisest; märgib, et peamiste rakendamistähtaegade lükkamine mõne valitsuse poolt 2026. aastasse tekitab muret mõne liikmesriigi suutlikkuse pärast eraldatud vahendeid taaste- ja vastupidavusrahastu kehtestatud ajakava raames täielikult ära kasutada; rõhutab, kui oluline on säilitada realistlik ja toimiv rakendamise ajakava, et vältida ohtu, et projektid jäävad pooleli ja struktuursete paranduste tegemise võimalused jäävad kasutamata; kutsub komisjoni üles tagama, et haldusalaste kitsaskohtadega tegeletakse kiiresti;

31. tuletab meelde taaste- ja vastupidavusrahastu määruse muutmist kava „REPowerEU“ peatüki lisamisega; rõhutab, kui olulised on riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades REPowerEU peatükid, ning kutsub liikmesriike üles seadma prioriteediks küpsed projektid ja rakendama oma riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid kiiremini nii reformide kui ka investeeringute osas ning vajaduse korral kohandama riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärkidega, kahjustamata seejuures riiklike taaste- ja vastupidavuskavade üldist tasakaalu ja ambitsioonitaset, et reageerida geopoliitilistest sündmustest tulenevatele probleemidele ja lahendada kohapealseid hetkeolukordi;

32. rõhutab, et taaste- ja vastupidavusrahastu oleks võinud aidata leevendada praeguse kogu liitu hõlmava eluasemekriisi mõju; peab kahetsusväärseks, et mõned liikmesriigid ei kasutanud seda võimalust ning rõhutab sellega seoses, kui oluline on kiirendada investeeringuid eluruumide kättesaadavusse ja taskukohasusse;

33. rõhutab nn ülioluliste vahe-eesmärkide rolli ELi finantshuvide kaitsmisel õigusriigiga seotud puuduste eest ning taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 22 kohaste nõuete täieliku rakendamise tagamisel; väljendab heameelt asjaolu üle, et kõik liikmesriigid peale ühe on oma üliolulised vahe-eesmärgid rahuldavalt täitnud; tuletab meelde, et komisjon peab taaste- ja vastupidavusrahastu lõpuks tagasi nõudma kõik eelmaksed, mida ei ole tavapäraste maksetaotlustega tasaarvestatud;

34. täheldab taaste- ja vastupidavusrahastust tulenevat suurt halduskoormust ja keerukust; rõhutab märkimisväärseid jõupingutusi, mida on vaja teha riiklikul tasandil taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamiseks paralleelselt struktuurifondidega; märgib, et aastatel 2021–2024 toetati nõudlusel põhinevast tehnilise toe instrumendist liikmesriikides rohkem kui 500 taaste- ja vastupidavusrahastuga seotud reformi, mis olid otseselt või kaudselt seotud riiklike taaste- ja vastupidavuskavade ettevalmistamise, muutmise, läbivaatamise ja rakendamisega; võtab teadmiseks komisjoni 2024. aasta juuli suunised koos lihtsustuste ja selgitustega taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise ühtlustamiseks, kuid ootab, et komisjon tegutseks kiiresti vastavalt oma lubadusele vähendada halduskoormust 25 % võrra; nõuab tungivalt, et komisjon annaks liikmesriikidele selget ja sihipärast tehnilist tuge, võimaldamaks neil arendada tõhusat haldussuutlikkust vahe-eesmärkide ja sihtide rakendamiseks; kutsub komisjoni üles vähendama suurema maksumusega lepingute suhtes kohaldatava ELi hankelepingute sõlmimise korra keerukust;

35. väljendab muret taaste- ja vastupidavusrahastu rahastamise taotlemise menetluste keerukuse pärast, eelkõige VKEde ja valitsusväliste organisatsioonide puhul, kes vajavad väliseid nõustamisteenuseid isegi väikeste toetuste puhul; rõhutab, et sellised bürokraatlikud takistused on vastuolus taaste- ja vastupidavusrahastu algsete eesmärkidega, kuivõrd eesmärk oli anda kiiret ja otsest rahalist toetust; nõuab taotlemis- ja aruandlusnõuete kiiret lihtsustamist, eelkõige väiksemate toetusesaajate jaoks, et maksimeerida vahendite kasutamist ja mõju ning aidata neil panustada rohe- ja digiüleminekusse;

36. on veendunud, et viivitused rakendamisel süvendavad riski, et meetmed, mille jaoks on taaste- ja vastupidavusrahastu vahendid välja makstud, ei saa 2026. aasta maksetähtajaks lõpule viidud; väljendab heameelt komisjoni 16. septembri 2024. aasta taaste- ja vastupidavusdialoogis tehtud avalduse üle, et ta ei hüvita rakendamata projekte; peab puuduseks seda, et taaste- ja vastupidavusrahastu vahendeid, mis on makstud täidetuks hinnatud vahe-eesmärkide ja sihtide eest, ei saa tagasi nõuda, kui seonduvaid meetmeid lõpuks ellu ei viida; ergutab komisjoni võtma arvesse sellega seotud kontrollikoja soovitusi ja hindama koostöös liikmesriikidega meetmeid, mille puhul on kõige suurem oht, et neid ei viida 31. augustiks 2026 lõpule; rõhutab, kui oluline on neid meetmeid jälgida, hõlbustada õigeaegseid järelmeetmeid ja otsida lahendusi viivituste ületamiseks;

37. märgib murega, et taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise järelejäänud ajakava on paljude uuenduslike projektide rakendamiseks liiga lühike; märgib lisaks, et uuenduslikke projekte on nende olemuse tõttu raskem kavandada ja nende rakendamisel esineb tõenäolisemalt takistusi, mistõttu need ei sobi taaste- ja vastupidavusrahastu rangete tähtaegadega; nõuab tungivalt, et komisjon looks tulevased programmid, mis on piisavalt paindlikud, et reageerida asjakohaselt muutuvatele oludele ja tagada samal ajal teatav prognoositavus;

38. märgib, et mõned vahe-eesmärgid ja sihid ei pruugi olla objektiivsete asjaolude tõttu enam saavutatavad; rõhutab, et riiklike taaste- ja vastupidavuskavade mis tahes muudatused tuleks teha kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu määrusega, sealhulgas kohaldatavate tähtaegadega, ning need ei tohiks hõlmata reformidest või võetud kohustustest loobumist või madalama kvaliteediga projekte, vaid peaksid säilitama üldised eesmärgid ja avaliku sektori raha tõhusa kasutamise;

39. on mures selle pärast, et komisjon on riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid hinnanud ebaühtlaselt, mis on viinud topeltstandarditeni määruse kohaldamisel; on lisaks mures, et nagu kontrollikoda on järjepidevalt märkinud, on riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades vahe-eesmärgid ja sihid ebaühtlaselt ja erinevalt määratletud;

40. toonitab, et liikmesriikide maksetaotluste komisjonipoolse hindamise kestus on liikmesriigiti märkimisväärselt erinev, ning rõhutab vajadust komisjonipoolse suurema läbipaistvuse järele; nõuab tungivalt, et komisjon kiirendaks oma hindamisi ja tagaks liikmesriikide võrdse kohtlemise; rõhutab vajadust tagada kogu ELis võrdsed tingimused meetmete ja näitajate puhul, mida kasutatakse kõigi taaste- ja vastupidavusrahastu projektide hindamiseks;

41. nõuab tungivalt, et liikmesriigid suurendaksid jõupingutusi haldusalaste kitsaskohtade kõrvaldamiseks ja tagaksid piisava haldussuutlikkuse, et kiirendada taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamist, pidades silmas 2026. aasta tähtaega, ning väldiksid taaste- ja vastupidavusrahastu projektide koondamist enam arenenud piirkondadesse ja pealinnadesse, võimaldades taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditel liikuda projektidesse kõige vähemkaitstud piirkondades, täites seeläbi taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärki suurendada ELi sotsiaalset, territoriaalset ja majanduslikku ühtekuuluvust; rõhutab õiglase piirkondliku jaotuse tähtsust riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades, tagades samal ajal, et taaste- ja vastupidavusrahastu vahendeid eraldatakse majandusliku ja ühiskondliku mõju, teostatavuse ja pikaajalise kasu alusel;

42. nõuab, et taaste- ja vastupidavusrahastu küpseid projekte pikendataks 18 kuu võrra, muutes vajaduse korral kaasotsustamismenetluse teel taaste- ja vastupidavusrahastu määrust; rõhutab, et komisjon viib projektide kavandatud pikendamise läbi objektiivsete, selgete ja õiglaste võrdlusaluste alusel; väljendab heameelt võimaluse üle kehtestada pärast 2026. aasta tähtaega sihipärane ja tulemuspõhine prioriteetide seadmise ja ülekandmise süsteem, et käimasolevad projektid saaks lõpule viia muude rahastamiskavade, sealhulgas Euroopa Investeerimisfondi ja võimaliku uue Euroopa Konkurentsivõime Fondi kaudu; nõuab tungivalt, et komisjon esitaks strateegia, kuidas leida lahendus suurele nõudlusele avaliku sektori investeeringute järele pärast 2026. aastat, ohustamata muude kriitilise tähtsusega valdkondade eelarvevahendeid;

43. nõuab, et hinnataks, kuidas see raamistik võimaldaks teha sihipäraseid investeeringuid ELi kaitsevaldkonna tarneahelatesse, strateegilistesse varudesse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni, tagades kooskõla Euroopa laiemate julgeolekueesmärkidega;

44. tunneb muret selle pärast, et mõned liikmesriigid võivad otsustada loobuda osadest summadest või kõigist summadest, mis on seotud nende viimase maksetaotlusega, vältides seeläbi viimaste vahe-eesmärkide ja sihtide täitmist;

Läbipaistvus, järelevalve ja kontroll

45. võtab teadmiseks asjaolu, et komisjon kavatses 2024. aastal teha kõigis liikmesriikides 112 taaste- ja vastupidavusrahastu auditit; tuletab komisjonile meelde tema taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 24 lõike 9 kohast kohustust ebaõigete väljamaksete või meetmete tühistamise korral raha tagasi nõuda;

46. märgib, et komisjon tugineb osaliste maksete ja rahaliste vahendite peatamise arvutamisel oma metoodikale; peab kahetsusväärseks, et need metoodikad töötati välja alles kaks aastat pärast taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise algust ja ilma Euroopa Parlamendiga konsulteerimata;

47. väljendab heameelt kontrollikoja ulatusliku töö üle seoses taaste- ja vastupidavusrahastuga ning peab oluliseks põhjalikult hinnata tema leide, eelkõige järeldusi, et vahe-eesmärgid ja sihid on sageli üsna ebamäärased ja väljundipõhised ega sobi seetõttu tulemuste ja mõju mõõtmiseks, ning järeldusi riskide kohta, mis tekivad muude poliitikavaldkondadega kattumisest tuleneva topeltrahastamise tagajärjel; märgib, et komisjon on heaks kiitnud paljud kontrollikoja soovitused, kuid mitte kõiki; rõhutab, et nagu kontrollikoda on rõhutanud, tuleb kiiresti tegeleda finantskontrolli puudustega, et vältida topeltrahastamist, kulude ebatõhusust ja ELi vahendite halba haldamist; nõuab suuremat läbipaistvust ja kontrollikoja soovituste täielikku arvessevõtmist, suurendamata seejuures tarbetut halduskoormust;

48. märgib, et Euroopa Kontrollikoda on seisukohal, et taaste- ja vastupidavusrahastu keskendub pigem rakendamise edusammudele kui tulemuslikkusele, eelkõige seetõttu, et taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavad meetmed keskenduvad pigem väljunditele kui tulemustele, erinevad ambitsioonikuse poolest, ei ole mõnikord selged ega hõlma alati meetme peamisi rakendamisetappe, sealhulgas lõpuleviimist;

49. märgib, et kontrollikoja audititest ilmnes mitu juhtumit, kus rahalised vahendid olid välja makstud, kuid vastavate vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamisega seotud nõuded ei olnud piisavalt täidetud; märgib lisaks, et komisjoni raamistik asjaomaste vahe-eesmärkide ja sihtide piisava täitmise hindamiseks sisaldab kaalutlusõigusel põhinevaid elemente, nagu nõudest minimaalne kõrvalekaldumine või proportsionaalsed viivitused, ning et osalise makse kindlaksmääramise metoodika ei selgita koefitsientidena valitud väärtusi, mistõttu jääb ruumi tõlgendamiseks; palub komisjonil esitada Euroopa Parlamendile täiendavaid selgitusi;

50. rõhutab, et üldjuhul ei tohiks riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse lisada meetmeid, mis on juba lisatud teistesse ELi vahenditest toetust saavatesse riiklikesse kavadesse (ühtekuuluvus, põllumajandus jne), isegi kui nendega ei kaasne mingeid kulusid; nõuab tungivalt, et komisjon jääks mis tahes võimaliku topeltrahastamise olukorra kindlakstegemisel valvsaks ja ennetavaks, eelkõige seoses taaste- ja vastupidavusrahastu ning muude ELi rahastamisvahendite erinevate rakendusmudelitega;

51. peab kahetsusväärseks, et taaste- ja vastupidavusrahastul puudub nõuetekohane kontrolljälg ja jätkuvalt puudub läbipaistvus, kuigi Euroopa Parlamendi taotlusel lisati kavasse „REPowerEU“ nõue, et liikmesriigid peavad 100 suurima vahendite lõpliku saaja kohta kaks korda aastas aru andma; peab kahetsusväärseks viivitusi mõne liikmesriigi aruandluses ja esitatud teabe piiratud informatiivset väärtust, mis lõppkokkuvõttes takistab komisjoni või kontrollikoja poolset vastavuskontrolli; kordab oma nõudmist, et iga liikmesriigi suurimate vahendite lõplike saajate nimekirju ajakohastataks korrapäraselt, et need avaldataks taaste- ja vastupidavusrahastu tulemustabelis ja et need sisaldaksid teavet asjaomaste ettevõtjate, sealhulgas töövõtjate ja alltöövõtjate ning nende tegelike tulusaajate kohta, mitte ainult ministeeriumide, valitsusasutuste või riigiettevõtete kohta; peab lisaks kahetsusväärseks, et praegune mõiste „vahendite lõplik saaja“ jätab tõlgendamisruumi, mille tulemusel on liikmesriikides sarnaste meetmete puhul erinevad vahendite lõplikud saajad; kutsub sellega seoses komisjoni üles tagama ühise arusaama sellest, mida tähendab „vahendite lõplik saaja“, et seda saaks järjepidevalt kohaldada;

52. on mures riiklikes aruandlus- ja kontrollimehhanismides püsivate puuduste pärast, mis on osaliselt tingitud kasutussurvest, mis mõjutab suutlikkust tuvastada rahastamiskõlbmatuid kulusid, ning auditi- ja kontrollimenetluste keerukusest, mis tekitas liikmesriikides ebakindlust ja haldusmenetluste ülekoormust; kutsub komisjoni üles andma kindlust selle kohta, kas liikmesriikide kontrollisüsteemid toimivad asjakohaselt, ning kontrollima taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavate investeerimisprojektide ELi ja riiklikele reeglitele vastavust; nõuab maksete vähendamist ja vajaduse korral summade sissenõudmist kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikliga 22, kui puudused riiklikes kontrollisüsteemides püsivad; peab kahetsusväärseks, et koostalitlusvõimeliste

IT-vahendite ja ühtlustatud standardite puudumisel tuginetakse käsitsi tehtavatele ristkontrollidele ja ELi rahaliste vahendite saajate enda kinnitustele, hoolimata sellest, et on olemas sellised vahendid nagu varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteem (EDES) ja ARACHNE, mille kasutamine ei ole praegu kohustuslik, mistõttu kaasneb oht, et kulud deklareeritakse kaks korda; tuletab sellega seoses meelde liikmesriikide vastumeelsust teha õigeaegselt edusamme asjakohaste IT-vahendite arendamise osas;

53. jagab kontrollikoja seisukohta, et kuludega sidumata rahastamise mudel ei välista tegelike kulude aruandlust; märgib, et selge teave kulude kohta hõlbustab ka kontrolli- ja järelevalveorganite, samuti Euroopa Prokuratuuri ja Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) tööd ning võimaldab tõhusamat avalikku kontrolli;

54. kordab taaste ja vastupidavuse tulemustabeli rolli kodanikele teabe andmisel riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisel tehtud üldiste edusammude kohta; rõhutab tulemustabeli tähtsust läbipaistvuse suurendamisel ning kutsub komisjoni üles suurendama tulemustabelis läbipaistvust ja andmete visualiseerimist;

55. tuletab meelde, et taaste- ja vastupidavusrahastu tulemustabelis esitatud aruandlus rakendamise edusammude kohta põhineb teabel, mille liikmesriigid kaks korda aastas esitavad;

56. rõhutab, et ELi finantshuvide kaitsmisel on tähtis roll EPPO-l ja OLAFil; väljendab heameelt asjaolu üle, et Euroopa Prokuratuuri uurimised taaste- ja vastupidavusrahastuga seotud pettuse- ja korruptsioonijuhtumite kohta on toonud kaasa mitu vahistamist, süüdistuste esitamist ning taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite arestimist; tuletab meelde, et Euroopa Prokuratuur tegeles 2024. aastal 307 taaste- ja vastupidavusrahastuga seotud poolelioleva juhtumiga, mis moodustasid ligikaudu 17 % kõigist kulutustega seotud pettuste uurimistest ja põhjustasid ELi finantshuvidele kahju hinnanguliselt 2,8 miljardi eurot; eeldab, et koos taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise edenemisega suureneb ka uurimiste arv; kutsub komisjoni üles uurima liikmesriikide liidu vahendite haldajate kinnitusi seoses avastatud pettustest teatamise ja võetud parandusmeetmetega;

Euroopa Parlamendi roll

57. kordab, kui oluline on Euroopa Parlamendi roll taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise kontrollimisel ja jälgimisel ning komisjonilt vastutuse nõudmisel; rõhutab Euroopa Parlamendi panust eri kanalite kaudu, eelkõige mitmesuguste täiskogu arutelude, Euroopa Parlamendi resolutsioonide, vastutavate volinike osavõtul kaks korda kuus toimuvate taaste- ja vastupidavusrahastu dialoogide, taaste- ja vastupidavusrahastu kontrolliga tegeleva alalise töörühma 30 kohtumise, arvukate Euroopa Parlamendi küsimuste, komisjoni iga-aastase eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse ning komisjoni korrapärase teabevahetuse ja *ad hoc* teabenõuete kaudu; peab kahetsusväärseks, et kuigi kasutati mudelit, mille puhul sõltub väljamaksete tegemine vahe-eesmärkide ja sihtide täitmisest, ei kaasnenud sellega piisavaid eelarvekontrolli mehhanisme, mistõttu on Euroopa Parlamendi roll mitmeaastase finantsraamistiku kulutuste kontrollimisega võrreldes väiksem;

58. tuletab meelde Euroopa Parlamendi õigusi, mis on sätestatud taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artiklis 25, eelkõige õigust saada komisjonilt samaaegselt teavet, mille ta edastab seoses taaste- ja vastupidavusrahastu määruse või selle rakendamisega nõukogule või mõnele selle ettevalmistavale organile, ning saada ülevaadet tema esialgsetest järeldustest liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvate asjakohaste eesmärkide ja sihtide rahuldava täitmise kohta; ergutab jagama nõukogu ettevalmistavates organites peetud arutelude asjakohaseid tulemusi pädevate parlamendikomisjonidega;

59. tuletab lisaks meelde Euroopa Parlamendi pädevate komisjonide õigust paluda komisjonil esitada taaste- ja vastupidavusdialoogi raames teavet riiklike taaste- ja vastupidavuskavade hindamise seisu kohta;

60. peab kahetsusväärseks, et Euroopa Parlamendil ei ole riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kavandamisel mingit rolli ja Euroopa Parlamendiga ei konsulteerita maksetaotluste osas; kritiseerib ka seda, et Euroopa Parlamendile ei ole esitatud selget ja jälgitavat ülevaadet projektide ja maksete rakendamise seisust; ootab, et teda teavitataks riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamise kontekstist, et ta saaks muudatusi ise hinnata, ning ootab suuremat rolli võimalikes tulevastes vahendites, tuginedes taaste- ja vastupidavusrahastuga saadud kogemustele;

Sidusrühmade kaasamine

61. peab kahetsusväärseks, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, kodanikuühiskonna organisatsioonid, sotsiaalpartnerid, riikide parlamendid ja muud asjaomased sidusrühmad ei ole riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kavandamisse, läbivaatamisse või rakendamisse piisavalt kaasatud, mis toob kaasa halvemad poliitilised tulemused ja piiratud isevastutuse; peab kahetsusväärseks, et riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kavandamisel ja rakendamisel on mõned liikmesriigid selgelt eelistanud mõningaid kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi või sidusrühmi teiste ees; tuletab meelde, et kohalike, piirkondlike ja riiklike asutuste osalemine nende meetmete kujundamisel on taaste- ja vastupidavusrahastu eduks ülimalt oluline, nagu on märgitud ka taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artiklis 28; tuletab meelde, et Euroopa Parlament toetas taaste- ja vastupidavusrahastu siduvat sätet selge konsulteerimisperioodiga mitmetasandilise dialoogi algatamise kohta, et kaasata asjaomased sidusrühmad ning arutada nendega riiklike taaste- ja vastupidavuskavade ettevalmistamist ja rakendamist; nõuab seetõttu sidusrühmade võimalikult ulatuslikku kaasamist riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisse kooskõlas riikliku õigusraamistikuga ning tuginedes selgetele ja läbipaistvatele põhimõtetele;

62. kordab vajadust riiklike koordineerivate asutuste ja riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamise järelevalvesse kaasatud riiklike sidusrühmade vahelise korrapärase suhtluse järele kooskõlas läbipaistvuse ja vastutuse põhimõttega; rõhutab, et riiklikud koordineerivad asutused peaksid edastama korrapärasemalt avalikult teavet, tagamaks, et ajakohastatud teave riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisel tehtud edusammude kohta on kättesaadav;

63. rõhutab, et otsused tuleks teha kõige asjakohasemal tasandil; on veendunud, et partnerluspõhimõtte kohaldamine ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste suurem kaasamine võib muuta projektide rakendamise tõhusamaks, vähendada erinevusi liikmesriikides ning tuua kaasa rohkem ja kvaliteetsemaid meetmeid, millel on piiriülene ja mitut riiki hõlmav mõõde;

64. on veendunud, et taaste- ja vastupidavusrahastust saab teha väärtuslikke järeldusi, mis peaksid kajastuma järgmise mitmeaastase finantsraamistiku tulemuspõhiste vahendite ülesehituses, pidades eelkõige silmas ELi konkurentsivõime ja lihtsustamise tegevuskavasid;

Õpetlikud kogemused tulevikuks

65. on veendunud, et reformide ja investeeringute kombineerimine on osutunud edukaks, kuid nende vahel on vaja selgemat seost; rõhutab, kui oluline on, et igasugune rahastamine oleks kooskõlas rahastamisvahendi eesmärkidega ja et vahendid makstaks välja vastavalt eesmärkide saavutamisel tehtud edusammudele; rõhutab, et riiklike taaste- ja vastupidavuskavade ambitsioonikust ei tohiks vähendada, vaid nende ulatus peaks olema vastavuses taaste- ja vastupidavusrahastu ajakavaga, et tagada nende edukas rakendamine;

66. on veendunud, nagu on rõhutatud Draghi aruandes, et ELi konkurentsivõime suurendamine, ELi majanduse süsinikuheite vähendamine ning majanduse ringluspõhisemaks ja ressursitõhusamaks muutmine, samuti oskuste nappuse ületamine, kvaliteetsete töökohtade loomine ja ELi innovatsioonisuutlikkuse suurendamine on pärast 2026. aastat kesksed prioriteedid; on mures selle pärast, et kui taaste- ja vastupidavusrahastu 2026. aasta lõpus tegevuse lõpetab, tekib märkimisväärne rahastamispuudujääk, eelkõige avaliku sektori investeeringute puhul Euroopa ühistesse prioriteetidesse, kuna riigieelarvelised rahalised vahendid on liikmesriigiti väga erinevad; rõhutab vajadust kasutada taaste- ja vastupidavusrahastut hea kogemusena, mida kasutada avaliku ja erasektori investeeringute paremaks võimendamiseks tulevikus, et tegeleda Euroopa eesmärkide ja üleminekute rahastamispuudujäägiga, mis Mario Draghi hinnangul moodustab aastas üle 800 miljardi euro, tagades samal ajal Euroopa ühistesse hüvedesse tehtavate investeeringute sujuva järjepidevuse;

67. peab kiiduväärseks rahastamisvahendite suuremat kasutamist tänu võimalusele suunata taaste- ja vastupidavusrahastu vahendid InvestEU liikmesriikide osasse;

68. nõuab tungivalt, et komisjon kohaldaks saadud kogemusi ja kontrollikoja tähelepanekuid ning tagaks, et tulevased tulemuspõhised vahendid oleksid sihipärased, kooskõlas eesmärgiga rahastada Euroopa avalikke hüvesid ning seaks prioriteediks selgelt määratletud strateegiliste probleemide lahendamise, kestliku majanduskasvu ja konkurentsivõime; nõuab, et oleks tagatud, et kõik tulevased vahendid on kavandatud mitte ainult sisendite või lühiajaliste väljundite ja edusammude mõõtmiseks, vaid ka tulemuste pikaajalise mõju mõõtmiseks;

69. märgib, et Euroopa Kontrollikoja andmetel on oluline, et tulevasi tulemuspõhiseid vahendeid ei kavandataks ega rakendataks viisil, mis kahjustab aruandekohustust, ning eelkõige, et liikmesriikides oleksid olemas asjakohased kontrollisüsteemid ja et komisjon kontrolliks neid enne rakendamise algust; märgib, et see tähendaks miinimumnõuete kehtestamist liikmesriikide ja komisjoni kontrollidele;

70. kutsub komisjoni üles tegema sõltumatu hindamise ja esitama teabe selle kohta, milline on taaste- ja vastupidavusrahastu mõju erainvesteeringutele kogu ELis, eelkõige selle võimalik väljatõrjuv mõju erainvesteeringutele ja selle määravad tegurid; kutsub komisjoni üles esitama objektiivseid ja selgeid analüüse selle kohta, kuidas reformide ja investeeringute rakendamine riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades mõjutab iga liikmesriigi majandust, pöörates erilist tähelepanu arukale, kestlikule ja kaasavale majanduskasvule; nõuab tungivalt, et komisjon võtaks nendest analüüsidest saadud kogemusi ja kontrollikoja tähelepanekuid taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise kohta arvesse oma ettepanekute koostamisel järgmiseks programmitöö perioodiks;

71. rõhutab, et kõik ELi rahastatavad investeeringud ja reformid peaksid olema kooskõlastatud ja sidusad strateegilise planeerimisega riiklikul tasandil ning keskenduma projektidele, millel on selge Euroopa lisaväärtus; rõhutab, et piiriülestele ja mitut riiki hõlmavatele investeeringutele on vaja kulueesmärki; kutsub komisjoni üles töötama välja usaldusväärse metoodika ELi rahastatavate projektide piiriülese ja mitut riiki hõlmava mõõtme hindamiseks;

72. rõhutab, et sisukad sotsiaalsed ja territoriaalsed dialoogid koos kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja riikide parlamentide ulatusliku kaasamisega riiklikku õigusraamistikku on riikliku isevastutuse, eduka rakendamise ja demokraatliku vastutuse tagamiseks hädavajalikud; väljendab muret kõigi asjaomaste sidusrühmade ebapiisava kaasamise pärast taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavate algatuste rakendamisse ja järelevalvesse; rõhutab eelkõige, et piirkonnad ja linnavolikogud ei saa olla pelgalt juba tehtud otsuste adressaadid, ilma et neile oleks antud võimalus avaldada arvamust reformide ja investeeringute kohta, mis nende territooriumi tõeliselt ümber kujundavad;

73. usub, et on oluline võtta vastu diferentseeritud strateegiad, millega tunnustatakse eri piirkondade kultuurilist mitmekesisust ja suurendatakse nende majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust, selle asemel, et kohaldada kõigile ühtset ja ühetaolist lähenemisviisi, mis võib olla vähem arenenud piirkondade jaoks ebasoodne; nõuab seetõttu sidusrühmadega peetavate dialoogide tugevdamist ja hoolsamat rakendamist, kuna need võiksid inspireerida tulevasi algatusi ja mehhanisme ELis ja selle liikmesriikides;

74. rõhutab taaste- ja vastupidavusrahastu määruse nõuet avaldada avalikult teavet ELi rahastatavate projektide rahastuse päritolu kohta, et tagada ELi kodanike toetus;

75. rõhutab taaste- ja vastupidavusdialoogide tähtsust suurema läbipaistvuse ja vastutuse tagamisel, mis on taaste- ja vastupidavusrahastu optimaalseks rakendamiseks üliolulised;

76. kordab, et ELi vahendite kasutamise läbipaistvuse ja jälgitavuse parandamiseks on vaja rohkem pingutada; rõhutab vajadust tagada, et tulemuslikkuse mõõtmiseks vajalikud andmed oleksid kättesaadavad ning et teavet tulemuslikkuse kohta esitataks paremini ja läbipaistvamalt; rõhutab, et tulemusi käsitleva teabe ja programmi kavandamise või kohandamise vahelist tagasisidemehhanismi tuleks tõhustada;

77. on seisukohal, et parem koolitus ja suutlikkuse suurendamine kõigis asjaomastes piirkondades ja ametiasutustes, eelkõige riiklikul tasandil, oleks võinud taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamist kiirendada ning oleks võimaldanud rakendusasutustel taaste- ja vastupidavusrahastu tulemuspõhise olemusega paremini kohaneda; on seisukohal, et komisjon oleks võinud liikmesriike kavandamisetapis rohkem abistada ja anda varasemaid rakendamissuuniseid, eelkõige eesmärgiga tugevdada nende auditi- ja kontrollisüsteeme ning taaste- ja vastupidavusrahastu piiriülest mõõdet;

78. rõhutab, kui oluline on vähendada topeltrahastamise ohtu; soovitab võtta kasutusele integreeritud ja koostalitlusvõimelise IT- ja andmekaevesüsteemi ning töötada välja selged standardid andmekogumitele, mida kohaldatakse kõigis liikmesriikides, et võimaldada kulude terviklikku ja automatiseeritud jälgimist; nõuab paremaid koordineerimismehhanisme, millega määratakse kindlaks kohustuste selge jagunemine mitmesuguste ELi ja liikmesriikide programmide rakendamisse kaasatud asutuste vahel, vältides samal ajal tarbetut bürokraatlikku keerukust ja tagades rahaliste vahendite tõhusa eraldamise; julgustab integreerima täiustatud andmeanalüüsi ja tehisintellekti vahendeid, et tõhustada tulemuste jälgimist, hindamist ja aruandlust, et vähendada käsitsi tehtavat tööd ja ühtlustada aruandlusprotsesse; rõhutab, et sellised edusammud saavad toimuda ainult siis, kui haldustoimingute digiteerimiseks on olemas ka tegevustugi;

79. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid tagaksid mis tahes liiki ELi rahastamise (st kuludega sidumata rahastamine või tulemuspõhine rahastamine) vastavuse ELi ja riigisisestele normidele, mis kaitseb lõppkokkuvõttes ELi finantshuve; kordab komisjoni ja liikmesriikide aruandekohustust ja vastutust tagada ELi rahastamise seaduslikkus ja korrektsus ning usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtete järgimine;

80. on seisukohal, et Euroopa Parlamendi rolli taaste- ja vastupidavusrahastu järelevalves tuleks veelgi suurendada;

81. nõuab, et tulevastel tulemuspõhistel vahenditel oleks ühtne kontrolljälg, et jälgida rahastatavatele projektidele eelarvest antavat toetust; rõhutab vajadust projekti tasandi auditi järele, et maandada mainega seotud riske üldsuse silmis ja hõlbustada rahaliste vahendite tagasinõudmist meetmete tühistamise korral; rõhutab vajadust vähendada haldusalaseid kitsaskohti ja halduskoormust;

82. nõuab, et võimalike tulevaste tulemuspõhiste programmide puhul loodaks selgemad seosed vahe-eesmärkide ja sihtide ning tegelikult rakendatavate projektide vahel; rõhutab, et vahe-eesmärkide täitmise ja projektide rakendamise vahel peaks olema vähem viivitust;

83. kordab oma nõudmist luua avatud platvorm, mis sisaldab andmeid kõigi projektide, vahendite lõplike saajate ja rahastamise piirkondliku jaotuse kohta, hõlbustades seeläbi auditeerimist ja demokraatlikku järelevalvet;

84. rõhutab, et kõigis võimalikes tulevastes eelarveotsustes, mis puudutavad ELi laenuvõtmist, tuleks austada eelarve ühtsust ja Euroopa Parlamendi rolli eelarvepädevate institutsioonide hulgas; rõhutab võlgade tagasimaksmisega seotud ülekulude ohtu, mis tuleneb muu hulgas volatiilsetest intressimääradest; peab oluliseks tagada algusest peale nende kulude katmiseks piisavad rahalised vahendid, ilma et see kahjustaks teisi programme või poliitilisi prioriteete;

85. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles hoolikalt hindama selliseid vahendeid nagu taaste- ja vastupidavusrahastu ja neist õppima, et maksimeerida ELi rahastamise, investeeringute ja reformide tõhusust ja mõju, ühtlustada poliitikaeesmärke, parandada institutsioonide ja sidusrühmade koostööd riiklikul ja Euroopa tasandil ning suurendada riikide isevastutust;

86. võtab teadmiseks komisjoni väljakuulutatud kavatsuse tugineda taaste- ja vastupidavusrahastu kogemustele oma ettepanekute koostamisel 2027. aasta järgsete ELi rahastamisprogrammide kohta, mis esitatakse hiljem käesoleval aastal; tunnistab, et sõltumatu järelhindamine tehakse liiga hilja, et seda saaks kasutada järgmise programmitöö perioodi eelses protsessis, kuid ootab, et komisjon ja kaasseadusandjad võtaksid taaste- ja vastupidavusrahastust saadud õppetunde ning asjaomaste sidusrühmade, eelkõige kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, kodaniku-ühiskonna organisatsioonide ja sotsiaalpartnerite soovitusi nõuetekohaselt arvesse; on veendunud, et ELi tulevase majandusliku vastupanuvõime kavandamist silmas pidades on vaja liikuda rohkem ka erainvesteeringute kaasamise, kapitaliturgude tugevdamise ja selle tagamise suunas, et avaliku sektori kulutused jääksid eelarveliselt vastutustundlikuks ja strateegiliselt suunatuks, et muuta EL üha pingelisemas geopoliitilises kontekstis vastupidavamaks ja suveräänsemaks;

°
° °

87. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.